

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

**Φθηγίαι διέά τόν καθορισμόν τῆς διεδακτέας ὑλης
ἐκ τῆς Γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς.**

- Ο τοιούτος καθορισμός της ψλης γίνεται διά τούς διδάσκοντας καὶ οὐχί διά τούς μαθητάς, εἰς τούς δόκιμους θά εἶναι δυνατόν νὰ παρέχωνται σημειώσεις ἢ σύντομον περιεκτικόν βοήθημα συντασσόμενον ἀργότερον ὑπό εἰδικῆς συντακτικῆς ἐπιτροπείας.

2. Ἐκ της ψλης Γραμματικῆς της Δημοτικῆς θά διδάσκωνται συστηματικῶτερον μόνον τά φαινόμενα ἔκεινα, τά δύοϊα προσιδεάζοντα εἰς τὴν Δημοτικήν γλώσσαν, ὑποδεικνυμένης της ἰδιοτυπίας τούτων ἐν συσχετισμῷ πρός τά ἀνάλογα φαινόμενα της ἀρχαίας καὶ της καθαρευούσης (εἰς τάς ἀνωτέρας κυρίως τάξεις).

3. Κατά τὴν διδασκαλίαν τῶν διαφόρων φαινομένων της Δημοτικῆς γλώσσης δέν πρέπει νά ἀπομακρυνώμεθα της γραμματικῆς παραδόσεως κατά τρόπον σκανδαλίζοντα τὴν ὑπάρχονσαν γραμματικήν συνείδησιν τῶν μαθητῶν. Ἡ διαίρεσις π.χ. τῶν οὔσιαστικῶν εἰς τρεῖς κλίσεις ἀναλόγως τοῦ γένους (Α' διά τά ἀρσενικά, Β' διά τά θηλυκά καὶ Γ' διά τά οὐδέτερα) δέν θεωρεῖται παιδαγωγικῶς ὀρθός, καίτοι εἰσαχθεῖσα γενικῶς εἰς τάς Γραμματικάς της Δημοτικῆς. Ἀντί τούτων θά παραμείνη ἡ παραδεδομένη διάκρισις τῶν κλίσεων ἐπιφερομένων ἀναγκαίων τινῶν προσθαφαιρέσεων, σημειουμένων εἰς τάς οἰκείας παραγράφους.

4. Εἰς τὴν Α' τάξιν ἡ διδασκαλία της Γραμματικῆς μέχρι τῆς 1. Ὁκτωβρίου θά περιορίζεται εἰς τὴν Γραμματικήν της Καθαρευούσης καὶ της Δημοτικῆς μόνον, της συστηματικῆς διδασκαλίας της ἀρχαίας ἀρχομένης μετά τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην.

5. Της διδασκαλίας τῶν διαφόρων γραμματικῶν φαινομένων πρέπει νά προτάσσεται διδασκαλία ἀπλῶν στοιχείων της ιστορικῆς ἐξελίξεως της νεοελληνικῆς γλώσσης (οὐχί τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος) πρός κατανόησιν τοῦ χαρακτήρος αὐτῆς καὶ της ἐνότητος της ἐλληνικῆς γλώσσης. Τά παρεχόμενα στοιχεῖα θά εἶναι ἀνάλογα πρός τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐν γένει ἵκανότητα τῶν μαθητῶν.

6. Ἡ συστηματικῶτερα διδασκαλία της Γραμματικῆς της Δημοτικῆς θά περιστραφῇ περὶ τά ἀκόλουθα κεφάλαια μέ βάσιν τὴν Γραμματικήν της Δημοτικῆς τοῦ ΟΕΣΒ ἀποφευγομένης δύμας της διεξοδικότητος, μεθ' ἧς ἀναπτύσσονται ταῦτα ἐν αὐτῇ. (Οπού πρέπει νά ἐπενεχθῶσι τροποποιήσεις, σημειοῦνται αὗται κατωτέρω εἰς τά οἰκεία κεφάλαια). Ήτοι:

+ α) Ἡ χρήσις τοῦ εὐφωνικοῦ ν καθόριζεται συμφώνως πρός τούς κανόνας της Γραμματικῆς τοῦ ΟΕΣΒ, οἵτινες κρίνονται ὀρθοί καὶ ἐπαρκεῖς εἰς τό κεφάλαιον τοῦτο.

+ β) Τά πάθη τῶν φθόγγων ὡς ἀναγράφονται εἰς τὴν Γραμματικήν ταύτην, ἀλλά μέ τούς γνωστούς ἐκ της ἀρχαίας ὅρους. Τό αὐτό καὶ διά τά διάφορά ἀλλα φθογγολογικά καὶ γλωσσικά γενικῶς φαινόμενα Π.χ. ἔκτασις (ὅχι: πλάτεμα), συστολή (ὅχι: στένεμα) κ.τ.λ.

+ γ) Ἡ κλίσις τοῦ ἄρθρου κατά τόν πανελλήνιον τρόπον καὶ ὀρθογραφίαν. Π.χ. ἡ ὄνομ. πληθ. τοῦ θηλυκοῦ: οἱ (ὅχι: ή). Ἡ αἴτ. πληθ. τοῦ θηλυκοῦ: τίς (ὅχι: τές).

+ δ) Εἰς τὴν Α' κλίσιν θά περιληφθῶσι: 1) ὅλα τά γνωστά ἐκ της Γραμματικῆς της ἀρχαίας καὶ της Καθαρευούσης ὡς πρωτόκλιτα (ἀρσενικά καὶ θηλυκά). 2) τά τριτόκλιτα εἰς -ις Γεν. -ως μέ τὴν κατάληξιν -η, ἀλλά διά τόν ἐνικόν ἀριθμόν μόνον. Ὁ πληθυντικός θά ἐξακολουθήσῃ νά κλίνεται κατά τὴν Γ' κλίσιν. Π.χ. ἡ τάξη, Γεν. της τάξης (ἀλλά καὶ της τάξεως). Πληθ. ἀριθμός: οἱ τάξεις, τῶν τάξεων, τίς τάξεις κ.τ.λ.) Ἡ Δοτική, φύσικά, καταργεῖται διέ ὅλας τάς κλίσεις. Ἡ Γεν. τοῦ ἐνικοῦ θά κλίνεται καὶ κατά τούς δύο τύπους (-ης καὶ -εως). Νά ὑποδειχθῇ εἰς τούς μαθητάς ὅτι δύνανται νά χρησιμοποιοῦσι καὶ τὴν ἀναλυτικήν ἐκφρασιν πρός ἀποφυγήν της Γενικῆς (Π.χ. ἀντί: ἡ ἀπόφαση της Κυβερνήσεως.... = ἡ Κυβέρνηση ἀπεφάσισε.....) καὶ τούς ἐμπροθέτους προσδιορισμούς).

ε) Τά ἐκ της Γ' κλίσεως ἐνρινόληκτα ὁξύνονται εἰς ὅλας τάς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἀλλά κατά τὴν διδασκαλίαν θά ἐπιστηθῇ ἡ προσοχή τῶν

μαθητῶν ἐπὶ τῆς διαφορᾶς εἰς τό σημεῖον τοῦτο πρός τὴν ἀρχαῖαν Π.χ. ὁ χειμώνας, τοῦ χειμῶνα, τὸν χειμώνα... ἀλλὰ: οἱ χειμῶνες, τοὺς χειμῶνες). "Οπου δυνατόν νά προκληθῇ σύγχυσις νά διδαχθῇ καὶ ὁ παράλληλος τύπος τῆς καθαρευούσης (ἀρχαῖας).

ε) 'Η Γ' κλίσις θά περιλαμβάνη ὅλα τά περιττοσύλλαβα. Τά σιγμόληκτα θά διατηροῦν πλήρεις τάς καταλήξεις των τάς γνωστάς ἐκ τῆς ἀρχαῖας καὶ τῆς καθαρέυούσης. Π.χ. τό δάσος, τοῦ δάσους, τά δάση, τῶν δασῶν κ.τ.λ.

ζ) Εἰς τὴν Β' κλίσιν θά διατηρηθοῦν αἱ γνωσταὶ τάξεις τῶν ὄνομάτων. Η κατάληξις τῶν θηλυκῶν εἰς -ος θά διατηρηθῇ εἰς τὴν ὄνομαστικήν τοῦ ἐνικοῦ π.χ. ἡ πρόοδος (ὄχι: ἡ πρόοδο). Τῶν αὐτῶν ὄνομάτων θά διατηρηθῇ ἡ κατάληξις -οι εἰς τὴν ὄνομαστικήν τοῦ πληθυντικοῦ. Π.χ. οἱ πρόοδοι (ὄχι: οἱ πρόοδες). Τά συγκοπτόμενα οὐδέτερα εἰς -ι οἱ παροξύνωνται (π.χ. τό μαχαρι).

η) Τά ἴδιοκλίτα καὶ τά μεταπλαστά θά διατηρηθοῦν ὡς τοιαῦτα προσλαμβάνοντα δημοτικάς καταλήξεις συμφώνως πρός τά προηγούμενα. Π.χ. ἡ Φρόσω, τῆς Φρόσως. 'Ο Εωστής, τοῦ Κωστῆ.

7. 'Ως πρός τά ἐπιθετα θά διατηρηθῇ ἡ παραδεδομένη διεάκρισις αὐτῶν προσαρμοζομένων τῶν καταλήξεων πρός τοὺς τύπους τῆς δημοτικῆς ἀγαλδγως τῆς κλίσεως, ὡς γίνεται καὶ μέ τά ούσιαστικά, Τό θηλυκόν τῶν εἰς -ρος ἐπιθέτων θά σχηματίζεται εἰς -ρη καὶ ὅχι εἰς -ρα). Π.χ. ἡ καθαρή, ἡ νεαρή). 'Η Γενική ὅμως τοῦ ἐνικοῦ θά διδάσκεται καὶ μέ τοὺς δύο τύπους (τῆς καθαρῆς καὶ τῆς καθαρᾶς).
8. Τά παραθετικά εἰς-δύτερος, -ώτερος καὶ -δύτατος, -ώτατος θά γράφωνται κατά τὴν ἴστορικήν δρθογραφίαν, τά εἰς -ύτερος ὅμως καὶ δύτατος θά γράφωνται ὅλα μέ ν, ὡς καθορίζεται εἰς τὴν Γραμματικήν τοῦ ΟΕΣΒ. Διά τά εἰς -οσύνη καὶ ωσύνη διατηρεῖται ἡ ἴστορική δρθογραφία.
9. 'Η ἐκ συνεκφορᾶς συλλαβή -ια θά γράφεται ὡς διφθογγος παντοῦ μέ -ι, ἀνεξαρτήτως τῆς προελεύσεώς της. Π.χ. βαθιά, πλατιά (ὄχι: βαθειά), νά δυνδιδάσκωνται δέ τά τῆς καθαρευούσης.
10. Τά ἐπιερρήματα εἰς -ως σχηματίζονται ὅλα εἰς -α. Π.χ. χαμηλά, ἀπαλά: *βιντόνι*.
11. Ρήματα: Ταῦτα θά κλίνωνται συμφώνως πρός τά ὑποδείγματα τῆς Γραμματικῆς τοῦ ΟΕΣΒ, περιοριζομένης ὅμως καὶ ἀπλοποιουμένης τῆς διακρίσεως τῶν συζυγῶν. Σχετικῶς μέ τὴν κατάληξιν τοῦ α' πληθ. προσώπου τῆς 'Οριστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς Παθητικῆς φωνῆς τῶν ρημάτων τῆς Β' συζυγίας (πρώτη τάξις) ὡς δοκιμωτέρα κρίνεται ἡ κατάληξις -μαστε (άντε: ούμαστε), δύως καὶ εἰς τὸν Παρατατικόν. Π.χ. ἀγαπιδμαστε (ὄχι: ἀγαπιούμαστε). Φυσικά οἱ ὕδατα ποιητικοί καὶ ποιητικοί τύποι θά παραλείπωνται.
12. 'Επυμολογικόν. Τοῦτο δέν διδάσκεται ἴδιαιτέρως, ἐφ' ὅσον ἐλάχισται διαφοραὶ παρατηροῦνται ἀπό τοῦ τῆς ἀρχαῖας καὶ αὐται ἀναφερόμεναι κυρίως εἰς τάς καταλήξεις.

1) Συγραί μελέτα
2) Σοπιό - Μαζέη συνεχής προφορ. Αστικές παραδίγματα καθ. Εθνικόν.

3. Οκτωβρίου 1959.